

การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (CREATIVE THINKING)

ในการทำงานต่าง ๆ ที่มีคนร่วมกันอยู่มาก กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ จำเป็นต้องมีบุคคล ที่มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ เป็นพื้นฐาน เพราะจะทำให้เกิดสิ่งใหม่ หรือทราบแนวทางแก้ไขปัญหาขึ้นมา ผลที่ได้รับ คือความสำเร็จ ที่ควรได้รับการยกย่อง และไม่ทำให้เกิดความเบื่อก่อนหน้าการประชมระดมสมองหรือระดมความคิดต้องใช้ความคิดริเริ่มหรือสร้างสรรค์ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้โดยทาง ธรรมชาติ(พรสวรรค์) หรือ การฝึกฝนตนเอง(พรแสวง)

เมื่อก้าวถึงความเจริญในโลกปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความคิด และการกระทำของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นด้วย ความรู้ ความสามารถ ความต้องการ และทัศนคติ สิ่งเหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่ง ของความเจริญ อันเป็นการ เปลี่ยนแปลงในลักษณะ ที่ค่อนข้างรวดเร็ว จึงจะเห็นได้ว่า การเจริญเติบโตทางวัตถุนั้นรวดเร็วว่าการเจริญเติบโตทางจิตใจมนุษย์ ฉะนั้นผู้ที่ประสงค์ที่จะดำรงชีวิต ให้ทันกับความเจริญ ทางวัตถุหรือทางโลก และวิทยาการก้าวหน้าแล้วไซ้ ยังต้องอาศัยหลักการปรับตัว หรือเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อสภาวะแวดล้อมนั้น ๆ และหาทางใช้การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงนั้น ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งเหล่านี้ ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์เป็นสำคัญ โรเบิร์ต เคนดี กล่าวว่า มนุษย์เรามีข้อจำกัด และข้อห้ามต่าง ๆ มากมาย แต่มีสิ่งหนึ่งที่มนุษย์เราไม่สามารถจำกัด หรือมีข้อห้ามได้นั้น คือ ความคิด ก็แปลกที่มนุษย์เรามีเสรีภาพ ในการคิดได้ดี พอสมควร ใครจะ ฟุ้งซ่าน ฝันเฟื่องเรื่องโกหก ใครคิดอยากจะเป็นพระเอก หรือผู้ร้าย หรือเรื่องวิถิตารต่าง ๆ นานา แต่สิ่งเหล่านี้ข้อให้เป็นความคิด ที่อยู่ในสมอง ถ้าเป็นสิ่งที่ดีมีความคิดสร้างสรรค์ก็สามารถแสดงออกได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องบ้า ๆ บวม ๆ หรือประสาท ๆ ละก็ คิดว่าไม่เหมาะสมที่จะแสดงออก

แต่อย่างไรก็ตาม มนุษย์ส่วนใหญ่ ยังเข้าใจเกี่ยวกับ เรื่องความคิดสร้างสรรค์นี้ว่า เป็นเรื่องที่ยาก เป็นเรื่องเพ้อฝัน คล้ายกับเป็นการสร้างวิมานในอากาศ และจะนำมาใช้ในทางปฏิบัติไม่ได้ ซึ่งในความคิดบางครั้ง อาจจะมีส่วนจริงอยู่บ้าง แต่โดยส่วนใหญ่ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดที่เป็นไปได้ มีประโยชน์ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ถ้าความคิดดังกล่าวนั้น อยู่ในสถานการณ์สภาพแวดล้อม บรรยากาศ และองค์การที่เหมาะสม ไรก็ดีดีโดยธรรมชาติ ของสังคม มักจะต่อต้าน หรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงไม่ว่ากรณีใด เมื่อเห็นว่าสิ่งที่เป็นอยู่ หรือดำเนินอยู่นั้นดี มีประโยชน์ และให้ผลที่คุ้มค่าอยู่แล้ว การที่จะทดลองเปลี่ยนแปลง หรือมีการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะในเรื่องใดที่จะเป็นการเสี่ยง หรือไม่แน่นอนว่าจะดีกว่าเดิม หรืออย่างน้อยดีเท่าเดิม จึงเป็นเรื่องยากที่คนส่วนใหญ่จะยอมรับได้ ด้วยเหตุนี้ความคิดสร้างสรรค์นั้นแม้จะมีคุณค่ามากมายก็ตาม แต่ก็ยังหนีไม่พ้น ที่จะต้องเผชิญ กับปัญหานานัปการกว่าที่ความคิดนั้น จะบรรลุเป้าหมายในเชิงปฏิบัติได้ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ มากที่การศึกษาถึง “ความคิดสร้างสรรค์”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกิดความรู้ และเห็นความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์
2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ขั้นตอนและเนื้อหาสาระต่าง ๆ ของความคิดสร้างสรรค์
3. เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีในแง่ความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในส่วนรวม และส่วนตัว

ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

มีผู้ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้หลายรูปแบบคือ

1. ความอยากรู้อยากเห็น ของมนุษย์ ที่ต้องการ สร้างสิ่งต่าง ๆ ให้แปลกไปจากเดิม
2. การมองเห็นสิ่งต่าง ๆ หรือ ข้อคิดต่าง ๆ ซึ่งแต่แรกมิได้เกี่ยวข้องกันเลย ให้เข้ามา เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันได้
3. การปล่อยความคิดให้เป็นอิสระอยู่กับความฝันที่เป็นไปได้
4. ความสามารถในการคิด หรือที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ให้เกิดประโยชน์
5. “ความสามารถ ในการมีความคิดเห็นใหม่ ๆ หรือความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง”
6. ความคิดหลายทิศทาง การคิด และค้นหาวิธี การแก้ปัญหาใหม่ ความสำเร็จในการ คิดค้นพบทฤษฎีต่าง ๆ
7. ความคิดจินตนาการ ประยุกต์ นำไปสู่สิ่งประดิษฐ์คิดค้นพบใหม่ ๆ หลากหลาย กว้างไกล
8. ความสามารถทางสมอง คล่องในการคิดความคิดยืดหยุ่น และความคิดเป็นของตนเอง
9. เป็นการรวบรวมประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อสร้างรูปแบบใหม่ ผลผลิตใหม่ ฯลฯ
10. ความคิดโยงสัมพันธ์ได้

เรื่องของ ความคิดสร้างสรรค์ ในตัวของความคิดสร้างสรรค์ นั้น อาจเรียกว่า เป็นจินตนาการ (**Imagination**) การสร้างวิสัยทัศน์ (**Vision**) ความสามารถ หรือความฉลาดในการประดิษฐ์ (**Ingenuity**) หรือการคิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ (**Inventiveness**) แต่ไม่ว่าจะเรียกอย่างไร ความคิดสร้างสรรค์ ก็เกี่ยวข้องกับการค้นพบสิ่งใหม่ (**Discovery**) การประดิษฐ์สิ่งใหม่ (**Invention**) ของใหม่(**Something New**) การขยายขอบเขตความรู้ ให้กว้างขวางขึ้น ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของการคิด และ การกระตือรือร้น (**Enthusiasm**) ของแต่ละคน เดิมทีเดวิด มนุษย์เชื่อว่า ความคิด

สร้างสรรค์ ที่มีติดตัวอยู่ในมนุษย์บางคนเท่านั้น แต่ปัจจุบันจากการศึกษา ค้นคว้าและพิสูจน์ได้ว่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถ ในการคิดสร้างสรรค์ จะต่างกันก็เพียงระดับ ชีตความสามารถ ของความคิดว่ามีมาก หรือน้อย เท่านั้น ความสามารถในการเชิงสร้างสรรค์ ของแต่ละคน ที่แฝงอยู่ จะถูกกระตุ้นขึ้นมาได้เท่าใด ก็ขึ้นอยู่กับบุคคล และมีอยู่ทางหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นแนวในการกระตุ้น ก็คือการฝึกอบรม ในด้านความคิดสร้างสรรค์ อันจะช่วยให้บุคคลเพิ่มพูน ความสามารถในการสร้างสรรค์ ได้

ประโยชน์ของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ช่วยสร้างให้เกิดประโยชน์คือ

1. ถือเป็นการลับสมอง
2. ได้สร้างสรรค์สิ่งใหม่
3. ได้ ทำทลายความคิด ความสามารถของตนเอง
4. ช่วยให้เข้าใจและการเป็นผู้ที่มีเหตุผล

สมมุติฐานของมนุษย์เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

ที่เป็นอุปสรรค ให้มนุษย์เราใช้ได้ ความสามารถในการสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ อนึ่ง ปัจจัยทางจิตใจนี้อาจคลุมไปถึง อายุ เพศ ของบุคคลด้วย

1. มนุษย์ในโลกมีความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในหัวสมองอยู่แล้ว แต่จะมี มากน้อยเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับความฉลาดความกระตือรือร้น ในแต่ละบุคคลซึ่งไม่เหมือนกัน
2. การฝึกอบรม และ การปฏิบัติ บางอย่างจะเป็นแนวทาง ให้มนุษย์ได้มีโอกาสได้ใช้ความรู้สึนึกคิด ความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยความเป็นอิสระ แก่แนวความคิดนั้น ๆ โดยปราศจากการวิจารณ์

ลักษณะบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะประกอบด้วย

1. เป็นตัวของตัวเอง ความคิดอิสระ
2. รักที่จะก้าวไปข้างหน้า เต็มใจทำงานหนัก
3. ไวต่อปัญหา รับรู้เร็ว มองการณ์ไกล คิดหลายแง่มุม มีความสามารถ ในการแก้ไขปัญหา
4. มีความสามารถในการใช้สมาธิ

5. มีความคิดริเริ่ม ชอบคิด ชอบทำสิ่งที่ซับซ้อน และแปลกใหม่
6. ยอมรับในสิ่งที่ไม่แน่นอน และข้อขัดแย้งอดทนในสิ่งที่ไม่แน่ชัด –ไม่ทราบ
7. อดทนต่อความไม่เป็นระเบียบ ไม่ชอบทำตามระเบียบกฎเกณฑ์
8. มีอารมณ์ขัน ชอบคิดเล่นไปเรื่อย ๆ

กล่าวโดยสรุปคือ “เป็นบุคคลมีบุคลิกหลาย ๆ อย่างในตัวคนเดียวกัน”

ลักษณะ (องค์ประกอบ) นักสร้างสรรค์

บุคลิกภาพเฉพาะตัวของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ก็ คือ

1. กระตือรือร้น	12. อยากทำให้ดีขึ้น
2. ความคิดหลักแหลม	13. ตื่นตัว เปิดหู-ตา-ใจ
3. ชอบฝันหวาน	14. อยากรู้-เห็น
4. ไวต่อปัญหา	15. สมาธิ-ตั้งใจ
5. สรรหาความคิดแปลกๆ	16. ลงมือทำ
6. รู้จักยืดหยุ่น	17. อดทน-หนักแน่น
7. มีวินัยเบา ๆ	18. มองโลกแง่ดี
8. ขยัน คิด / ทำจริง	19. มุ่งมั่น
9. ละเอียดในการตรวจแก้ปัญห	20. ร่วมมือ
10. มีอารมณ์ขัน	21. ช่างสังเกต
11. รู้จักใช้เวลา	22. การจดบันทึก

อุปสรรคขัดขวางความคิดสร้างสรรค์

อุปสรรค ในการขัดขวางความคิดสร้างสรรค์แบ่งแยกเป็น 3 ประการหลัก ๆ คือ

ก. จากตัวเราเอง

1. ความคิดที่ว่าคำตอบที่ถูกต้องมีเพียงคำตอบเดียว
2. เครื่องกีดขวางที่ตัวเราสร้างขึ้นเอง (จำกัดความคิดตนเอง)
3. ความเคยชินที่ทำให้งานหรือภารกิจต่าง ๆ
4. ไม่สนใจสิ่งท้าทายความคิด
5. สรุปความคิดรวดเร็วเกินไป
6. ความกลัวที่จะถูกหาว่าโง่

ข. อุปสรรคจากการแก้ปัญหา

1. รีบยึดมั่นความคิดแรกเริ่ม

2. ตัดสินใจเร็วไป
3. ยึดมั่นอยู่กับการหาข้อสรุปของปัญหา
4. ถูกกระตุ้น-จูงใจสูงเกินไป
5. มีความพยายามมากเกินไป
6. ยึดมั่นในสิ่งที่เป็นรูปธรรม-ปฏิบัติได้มากไป

ค. อุปสรรคที่เกิดจากตัวบุคคล (ในองค์กร)

1. ยึดถือในสิ่งที่ม็อยู่แล้ว
2. ต่อต้านความคิดใหม่-ใจแคบ
3. หวั่นไหวต่อสถานะ/ตำแหน่งของตน
4. รู้สึกว่าถูกระทบกระเทือน
5. ไม่มีเวลา เพื่อการคิดสร้างสรรค์
6. การแข่งขันสูง
7. ขาดความสนใจปัญหา
8. เชื่อว่าการคิดฝึนไร้ค่า
9. มึนงันมากเกินไป
10. ทอดทิ้งคนที่สร้างสรรค์
11. ช่องทางการบริหารระยะยาวเกินไป
12. ขาดความร่วมมือจากผู้อื่น

วิธีการขจัดอุปสรรคของความคิดสร้างสรรค์

ขอแนะวิธีการต่าง ๆ ในการขจัดอุปสรรคของความคิดสร้างสรรค์ คือผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน หรือผู้นำ ควรเป็นผู้ฟังที่ดี

1. พัฒนาวิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการสร้างสรรค์
2. การพัฒนาโครงการ ในอันที่จะสนับสนุนให้ผู้ได้บังคับบัญชา สามารถทำงานได้ตามความคิดเห็นของตนให้ดีที่สุดที่จะทำได้
3. พัฒนาข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการสร้างสภาวะสร้างสรรค์
4. สร้างบรรยากาศให้หน่วยปฏิบัติงานได้เกิดความพอใจที่จะรับความคิดเห็นใหม่ ๆ และร่วมมือประสานงานกันมากยิ่งขึ้น

คำพูดที่ทำลายความคิดสร้างสรรค์

ตัวอย่าง ประโยคคำพูดที่บั่นทอนความคิดสร้างสรรค์จากบุคคลต่าง ๆ ก็คือ

1. โอ๊ย เคยทำมาแล้วไม่ได้เรื่องหรอก
2. เราคงไม่มีความสามารถจะทำเช่นนั้นได้
3. เราไม่มีเวลา
4. ยังไม่ถึงเวลา
5. อย่างแกนั่นแหละดีแล้ว อย่าหาเรื่องดีกว่า
6. เปลี่ยนทำไม ? วิธีนี้ยังใช้ได้ผลอยู่เลย
7. จะหัวก้าวหน้าไปหน่อยแล้ว
8. ไม้แก็ดค์อยาก
9. สายเกินไปเสียแล้ว
10. คุณอย่าฝันให้มากนักนะ
11. คุณจะทำก็ทำ...ผมไม่เกี่ยว
12. งบประมาณไม่มี
13. ของเก่าก็ดีอยู่แล้ว
14. งานอื่นคุณไม่มีทำแล้วหรือ
15. แน่ใจแล้วหรือ....เดี๋ยวก็จ้อยนะ
16. ชักจะช้าส์....มากไปแล้ว
17. คุณอย่าแก้ทฤษฎีไปหน่อยเลย
18. เราไม่มีกำลังคนพอ
19. อย่าหาหาใส่หัวดีกว่า
20. ไปทำที่บ้านคุณเถอะ
21. ไม่เอาไหนเลย
22. เรื่องนี้ดีนะ แต่.....
23. อย่าเลย คนอื่นเขาจะเขม่นเอา
24. ผมว่าคุณใจเย็น ๆ อีกสักหน่อย
25. ใครจะเป็นคนอนุมัติให้คุณล่ะ
26. ขณะนี้เรามีโครงการอยู่หลายโครงการแล้ว
27. คุณอย่าฝันไปหน่อยเลย
28. ผมว่าเอาไว้ชาติหน้าตอนบ่าย ๆ ดีไหม

การสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

แนวทางในการเสริมสร้าง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้เกิดขึ้นกับเรา เพื่อเสริมสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง บุคคลอื่นและองค์กร คือ

1. ต้องเห็นประโยชน์ และความต้องการที่จะมีความคิดริเริ่ม
2. ต้องขจัดอุปสรรคที่คอยขัดขวางความคิดริเริ่ม
3. ใช้ความคิดที่ละเอียดรอบคอบ นั่นคือ สมานะ
4. ต้องมีความอดทนต่อการรอผลความสำเร็จ ไม่ท้อถอยง่าย ๆ
5. ต้องมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง
6. พยายามคิดเรื่อย ๆ เพื่อลับสมองให้คมอยู่เสมอ
7. คิดแล้วต้องลงปฏิบัติ

สิ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้มีความคิดริเริ่มมากขึ้น

สิ่งที่จะช่วยให้เราเป็นคนที่มีบุคลิกเป็นนักสร้างสรรค์ในงานต่าง ๆ ก็คือ

1. เป็นคนอยากรู้อยากเห็น สนใจปัญหา และการเปลี่ยนแปลง
2. ชอบลองของใหม่อยู่เรื่อยๆ
3. จดจำสิ่งที่เรารู้ หรือพบเห็นมาแล้ว รวบรวมมาใช้ให้เป็นประโยชน์
4. มองปัญหาหลาย ๆ ด้าน
5. จี๋สงสัยอยู่เสมอ
6. ชอบต่อสู้อุปสรรค ทำอะไรแปลก ๆ เสี่ยง
7. ชอบหาเหตุผลมาอธิบาย
8. มีร่างกาย และจิตใจสมบูรณ์
9. เป็นคนใจกว้าง ดากว้าง หูกว้าง
10. เปลี่ยนบรรยากาศ และสถานที่ทำงานบ้าง

ส่วนประกอบของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้ต้องประกอบด้วย

1. การรับรู้ (Perception)

การรับรู้เป็นความรู้สึก ภายนอก และความรู้สึกภายในของคน การรับรู้มากเห็นมาก ก็ทำให้รับรู้ได้มาก และพยายามสังเกตจาก การรับรู้ที่นำมาคิดสร้างสรรค์ในสิ่งที่ดีกว่า ทันสมัยกว่า หรือมีประโยชน์มากกว่าต่อไป การรับรู้ของคน มีมาตั้งแต่กำเนิด และการรับรู้ที่ติดอยู่ในความทรงจำของแต่ละบุคคล ในอดีต ก็สามารถนำมาก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในภายหลังได้

2. จินตนาการ (Imagination)

เมื่อคนเรา รู้มาก เห็นมาก และได้รับรู้มามากแล้ว ก็ช่วยให้คิดได้มาก ซึ่งก่อให้เกิดจินตนาการ ต่าง ๆ ขึ้น จินตนาการต่าง ๆ ที่ว่านั้น เกิดจากการสังสม ของการรับรู้ทั้งหมด เช่น คาวานซ์ ผู้คิดสร้างเครื่องบิน เครื่องแรกของโลกนั้น ก็มีจินตนาการมาจากการรับรู้เรื่องนกบิน เป็นต้น

จินตนาการเกิดขึ้นได้ 2 ทางคือ

- ก. จินตนาการที่เกิดจากการรับรู้จากวัตถุ
- ข. จินตนาการที่เกิดจากจิตใจ

จินตนาการ ของคนนั้นมักขึ้นอยู่กับ ขอบเขตแห่งความพอดี ของสังคม เพราะว่าจินตนาการเรื่องใดที่ขัดต่อ ระเบียบ ประเพณี ศีลธรรมค่านิยม วัฒนธรรมของสังคม หรือองค์การหน่วยงานแล้ว จินตนาการนั้น ๆ มักจะไม่เป็นที่ยอมรับหรือแพร่หลาย ดังที่กล่าวแล้ว คนที่คิดสร้างสรรค์จึงจำเป็นที่จะกล้าเสี่ยงในการเผชิญกับการต่อต้านหรือการวิจารณ์อย่างน่าสะพึงกลัว

3. ประสบการณ์ (Experience)

ประสบการณ์ ของบางคน เป็นผลมาจาก การปะทะของ บุคคลนั้น กับสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์มี 2 อย่าง คือ

- ก. ประสบการณ์ตรง คือเกิดขึ้นกับตนเอง
- ข. ประสบการณ์รอง คือเกิดขึ้นกับคนอื่น

ขั้นตอนของการสร้างสรรค์

อเล็กซ์ ออสบอนด์ ได้เขียนขั้นตอนของการสร้างสรรค์ลงในหนังสือ “Applied Imagination” ซึ่ง Charles S. Whiting ได้นำมาลงในหนังสือ “Creative Thinking” ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. Orientation

ขั้นตอนของการสร้างสรรค์ขั้นแรก คือ การกำหนดสิ่งที่จะนำมาคิดสร้างสรรค์หรือข้อปัญหา

2. Preparation

การจัดเตรียมหาข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ทราบถึงประเด็นต่าง ๆ

3. Analysis

การวิเคราะห์ถึงสิ่งที่จะนำมาคิดนั้น และคาดหวังว่าจะมีแนวทางสู่ความสำเร็จ

4. Ideation

การใช้แนวความคิด พิจารณาในหลาย ๆ แง่ โดยพิจารณาถึง วิธีการและเทคนิคบางอย่าง ที่อาจต้องนำมาใช้

5. Incubation

การใช้เวลาในการพิจารณาถึงกลวิธีที่เหมาะสม และสามารถนำมาดัดแปลงได้ง่ายและประหยัด

6. Synthesis

เมื่อได้ข้อมูลที่คิดว่าดีพร้อมที่สุดแล้วก็ประกอบเป็นโครงร่างใหม่ หรือการแก้ปัญหาแบบใหม่ขึ้นมาเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

7. Verification

ขั้นตอนสุดท้าย คือ ทำการพิสูจน์ว่าสิ่งใหม่ ที่สร้างสรรค์ขึ้นนั้น หรือคำตอบของปัญหานั้น ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้ดีกว่าเดิมหรือแก้ปัญหานั้น ๆ ได้จริง

AUTA การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

- A-AWARENESS ตระหนักความสำคัญของ ความคิดสร้างสรรค์
- U-UNDERSTANDING เข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
- T-TECHNIQUES รู้เทคนิควิธีในการพัฒนาความคิด
- A-ACTUALIZATION ภาระหนักในความจริงของสิ่งต่างๆ

บันได 6 ขั้น ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

1. พัฒนาเจตคติที่สร้างสรรค์
 - 1.1 เปิดใจ-ตาให้กว้าง
 - 1.2 สร้างจุดยืนแล้วขยายกรอบ
 - 1.3 หาเวลาที่เป็นของตัวเอง
 - 1.4 หาสถานที่เหมาะ ๆ เพื่อสร้างสรรค์
2. วิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่า ทางออกที่ต้องการคือ....
3. แสวงหา ข้อเท็จจริง มาป้อนให้สมอง
4. จดบันทึก ความคิด ต่าง ๆ ลงไปไม่ว่าจะเป็นไปได้หรือไม่
5. ปลอ่ยให้ข้อเท็จ ข้อจริง และความคิดคุณอยู่ในสมอง
6. ประเมิน ทบทวน ตรวจสอบ แล้วตัดสินใจเลือกความคิดที่สร้างสรรค์

องค์ประกอบของเจตคติสร้างสรรค์

1. เปิดใจ เปิดตาให้กว้าง การดูกับการมองเห็น ควรจะให้เกิดประโยชน์สร้างเจตคติในทางสร้างสรรค์อยู่เสมอ ประสาททุกส่วน จะได้รับมาพิจารณาจนถึงตัวตื้นใจ เพื่อสร้างเป็นนิสัย ช่างคิด ช่างสังเกต จะทำให้ภาพ และความคิด เกิดพลังสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้มวลมนุษยชาติต่อไป

2. จงพยายามหาจุดเริ่มต้น จุดกำเนิดแล้วขยายมันออกไป ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสิ่งท้าทายต่อความสามารถของมนุษย์ มนุษย์จำนวนมากยังกลัวไม่กล้าเสี่ยงกับการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ดังนั้นจุดเริ่มต้น จุดกำเนิดหรือก้าวแรกของนวัตกรรม จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่ต้องกำเนิดเกิดให้ได้แล้ว จะมีผล ต่อความคิดสร้างสรรค์ ต่อไป การตัดสินใจ ที่จะก้าวไป ข้างหน้าที่ละก้าว ๆ นั้น รับประกันได้ว่าคุณจะต้องไปถึงจุดมุ่งหมายปลายทางแน่ ๆ แต่อย่าลืมว่า เราต้องพัฒนาก้าว แต่ละก้าวให้ดีขึ้น ต่อไปและต่อไป

3. หาช่วงเวลาที่ เป็น ตัวของ ตัวเอง ในชีวิตประจำวัน ของแต่ละคน ต่างคนต่างมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบที่แตกต่าง แต่ถ้าเรามัววุ่นวายอยู่กับหน้าที่การงานจนไม่มีเวลาว่างที่จะหยุดคิดพิจารณา ถึงสิ่งที่ผ่านมาและผ่านไปตลอดจนช่วงเวลาคือของตนเองเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน และชีวิตให้ดีกว่าเดิมแล้ว ก็จะเป็นสิ่งที่น่าเสียดายที่เราสูญเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์และไม่สามารถยืมเวลาหาอดีตได้เลย นอกจากนี้ช่วงเวลาที่ เป็นของคุณนั่นเอง ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพ อายุ สิ่งแวดล้อม ตำแหน่งหน้าที่ซึ่งอย่าติดยึดใน ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

4. หาสถานที่เหมาะ ๆ หรือมุมสงบ เพื่อสมาธิ บรรยากาศแห่งความคิดสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ จะเกิดก็ต่อเมื่อ เราเกิดสมาธิ หรือบางโอกาส จะเกิดโดย ทันทีทันใดก็ได้ แต่สิ่งที่สร้างโอกาส ได้มากที่สุด คือการหาสถานที่เหมาะ ๆ มุมสงบๆ เพื่อสร้างสมาธิและพลังสร้างสรรค์

- บางคนชอบหามุมสงบในห้องยามกลางคืน
- บางคนชอบคิดบนรถเมล์ หรือช่วงเวลาเดินทาง-กลับจากทำงาน
- บางคนชอบนั่งอยู่ที่ระเบียงหลังบ้าน
- บางคนชอบงานอดิเรก และเกิดประกายความคิดสร้างสรรค์
- บางคนคิดขณะอาบน้ำ ปัสสาวะ หรือแม้กระทั่งอุจจาระ
- บางคนคิดได้ก่อนนอน

สิ่งเหล่านี้เป็นสถานที่ต่าง ๆ หรือกาลเวลาต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิด ความคิดต่าง ๆ แต่อย่าลืมเมื่อคิดอะไรได้แล้ว อย่าลืมสืบสานแนวความคิดเหล่านั้นให้เกิดรูปธรรมให้จงได้

สรุปองค์ประกอบสำคัญของการพิจารณาความคิดสร้างสรรค์

1. ความปรารถนาที่จะทำให้ดีขึ้นกว่าเดิม
2. ความตื่นตัว เปิดหู เปิดตา เปิดใจให้กว้างสำหรับทุกสิ่ง
3. ความสนใจที่จะศึกษาให้ซึ่งลงไป
4. ความอยากรู้อยากเห็น
5. ความละเอียดลออ ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจ
6. สมาธิ

7. การลงมือทำ
8. ความอดทน
9. การมองโลกในแง่ดี
10. ความร่วมมือ

ลักษณะของนักสร้างสรรค์

มนุษย์ทุกคนมิใช่ว่าจะเป็นนักสร้างสรรค์ที่ดีเสมอไป และเพื่อให้ทราบถึงลักษณะของนักสร้างสรรค์ที่ดี ควรมีคุณสมบัติอย่างไร ฉะนั้นจึงขอกกล่าวไว้ตามลักษณะดังนี้ คือ

1. นักสร้างสรรค์ที่ดีต้องมีความกระตือรือร้น
2. นักสร้างสรรค์ที่ดี ต้องมีความคิดหลักแหลม
3. นักสร้างสรรค์ที่ดีต้องชอบฝันหวาน
4. นักสร้างสรรค์ที่ดีต้องไวต่อปัญหา
5. นักสร้างสรรค์ที่ดีต้องสรรหาความคิดแปลก ๆ
6. นักสร้างสรรค์ที่ดีต้องรู้จักยืดหยุ่นตามความเหมาะสม
7. นักสร้างสรรค์ที่ดีต้องมีวินยา ๆ เสมอ
8. นักสร้างสรรค์ที่ดีต้องขยัน มานะ คิดจริง ทำจริงเสมอ
9. นักสร้างสรรค์ที่ดีต้องมีความละเอียดในการพิจารณาตรวจแก้ปัญหาต่าง ๆ หรือสิ่งต่างๆ อย่างลึกซึ้ง
10. นักสร้างสรรค์ที่ดีต้องมีอารมณ์ขัน

สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับความคิดสร้างสรรค์

มนุษย์คนเราไม่สามารถอยู่คนเดียวในโลกได้ มนุษย์ต้องคบหา สماعคมต้องอาศัยพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สภาพแวดล้อมของมนุษย์จึงเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะมนุษย์นั้นจะอยู่ในสังคม เช่นใดในครอบครัว โรงเรียน หน่วยงาน องค์กร ฯลฯ ในทำนองเดียวกัน การจะส่งเสริมและก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้นั้น จะต้องให้มีสิ่งแวดล้อมเหมาะสมอำนวย กล่าวคือ

1. จัดให้มีเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ
2. การสร้างบรรยากาศที่เป็นอิสระ โดยให้เสรีภาพในการพูดและแสวงความคิดเห็นตลอดจนความเชื่อถือและเคารพซึ่งกันและกัน
3. การให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม
4. การให้รางวัล ให้การรับรองและรับทราบ
5. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

แนวทางพิจารณาข้อเสนอแนะหรือความคิดใหม่ เพื่อที่จะนำไปปฏิบัติในองค์กรหรือหน่วยงาน

1. องค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ สามารถจัดทรัพยากร (กำลังคน เงิน เวลา วัสดุคิบั ที่ดิน) ที่จะสนับสนุนส่งเสริมความคิดนั้นได้หรือไม่
2. สภาพแวดล้อม (ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายต่าง ๆ) เหมาะสมที่จะนำเอาความคิดสร้างสรรค์นั้น ไปปฏิบัติหรือไม่
3. ผลที่ได้รับเอาความคิดนั้น ๆ ไปปฏิบัติ ก่อให้เกิดประโยชน์ ทั้งหมดโดยสมบูรณ์หรือแต่เพียงบางส่วน ได้ผลคุ้มกับค่าใช้จ่ายที่เสียไปหรือไม่

หนทางในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

หนทางหรือ วิธีการที่จะพัฒนาตนเองรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ความคิดสร้างสรรค์ที่ดีนั้น
จะต้อง

1. หัดให้เป็นคนช่างสังเกต
2. หัดให้เป็นคนอยากรู้อยากเห็น ช่างซักช่างถามสิ่งที่เป็นเหตุผล
3. หัดให้เป็นคนมีความตั้งใจและสมาธิ
4. หัดให้เป็นคนชอบจดบันทึก
5. หัดให้เป็นคนรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
6. หัดให้เป็นคนเชื่อมั่นในตนเอง
7. หัดให้เป็นคนหนักแน่น มีความพรากเพียรพยายาม

การสร้างให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ขึ้นจะเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในโลกมนุษย์สังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจเอกชน การที่จะสร้างให้บุคคลเป็นนักสร้างสรรค์นั้น ก็จำเป็นต้องแก้ไขอุปสรรคและพัฒนาสิ่งจำเป็นต่าง ๆ

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ผู้ใต้บังคับบัญชา

ก. จากหัวหน้า/ผู้นำ

1. ฟังเขาให้มากขึ้น
2. อย่ำริบคว่นสรุป หรือประเมินผู้ใดผู้หนึ่ง
3. อย่ำกล่าวข้อความที่ “ฉ่ำ” ความคิดคน
4. อดทนต่อความคิด ข้อวิพากษ์วิจารณ์ ฯลฯ

5. เข้าใจคนร่วมงาน –ให้รางวัลตามควร
 6. ทำให้งานน่าสนใจ ทำท่าย และเขาได้รับรู้
- ข. พัฒนาผู้ได้บังคับบัญชา ให้ ...
1. กล้าคิด กล้าแสดงออก
 2. กล้าที่จะรับผิดชอบ
 3. กล้าเผชิญความล้มเหลว
 4. มอบหมายงานให้ทำ
 5. ให้คิดอิสระเอาเอง
- ค. การพัฒนาระบบงาน-บรรยากาศที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
1. ผู้บังคับบัญชา หัวหน้า เป็นผู้รับฟังที่ดี
 2. พัฒนาวิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานะสร้างสรรค์
 3. พัฒนาโครงการที่สนับสนุนให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำ
 4. พัฒนาข่าวสารต่าง ๆ ที่สอดคล้องกัน
 5. สร้างบรรยากาศให้หน่วยงานได้เกิดความพอใจที่จะรับความคิดใหม่ ๆ

พลังแห่งความคิด ช่วยทำให้สิ่งที่ เป็นไปได้ยาก กลายเป็นสิ่งที่ทำได้ และเป็นไปได้ ช่วยแก้ไขปัญหา ทางออกในทางเลือกต่าง ๆ ความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ต่อ สถานการณ์ต่าง ๆ ในสถานะ ที่มีการแข่งขันกันอย่างไม่หยุดยั้ง ความคิดสร้างสรรค์ เป็นส่วนที่ ช่วยเสริมสร้าง กลยุทธ์ เทคนิค ศิลปะในการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ หรือหาทางออกต่าง ๆ ทั้งการ ออกแบบ คิดค้น การผลิต การปรับปรุงงาน การส่งเสริมการขาย /การตลาด การพัฒนาคุณภาพ หรือมาตรฐานต่าง ๆ เป็นต้น

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่ง ที่สอน และฝึกหัดกันได้ ไม่ใช่สิ่งที่อยู่ ติดตัวมาแต่กำเนิด ข้อเขียนชุดนี้ จะช่วยชี้แนะให้ทราบถึง วิธีการฝึกฝน ให้สามารถ คิดริเริ่ม ที่สามารถทำ ประโยชน์แก่ตนเองและองค์กรได้

แบบทดสอบท่านเป็นนักสร้างสรรค์หรือไม่

จงตอบคำถามในหัวข้อข้างล่างนี้ หากท่านเห็นว่าท่านมีบุคลิกภาพสอดคล้องกับหัวข้อดังกล่าว ให้กากบาทเครื่องหมาย ✓ หากไม่สอดคล้องให้ ✗ เครื่องหมายผิดตามความคิดเห็นของท่านๆ คิดว่าท่านมีบุคลิกภาพดังนี้

1. มีความกระกระตือรือร้นในหลายๆ เรื่องเสมอ
2. เป็นผู้ที่มีความคิดเฉียบแหลมหรือเป็นนักวางแผนที่ดี
3. ท่านว่องไวต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น
4. ละเอียดลออในการตรวจแก้ไขปัญหา
5. ชอบหรือสรรหาความคิดแปลกๆ ต่างๆ นำสร้างสรรค์งานต่างๆ
6. มองโลกในแง่ดีหรือมีอารมณ์ขันเสมอ
7. รู้จักในการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุด
8. ทำ(งาน)อะไรๆ ก็ตามมักจะทำให้ดีขึ้นเสมอ
9. เป็นผู้ตื่นตัวต่อการรับรู้ข่าวสารต่างๆ ทิวสารทิศ
10. เป็นผู้ที่อยากรู้ (อยากรู้อยากเห็นเสมอ)
11. เป็นผู้ที่จะมีสมาธิหรือค่อนข้างดีเวลาจะทำอะไรก็ตาม
12. ท่านคิดว่าลงมือทำ ดีกว่าการพูดแล้วไม่ทำ หรือต้องทำด้วย พูดด้วยเสมอ
13. ท่านมุ่งมั่นจะอดทน อดกลั้น รอคอยความสำเร็จที่รอคอยอยู่เสมอ
14. ท่านเป็นคนช่างสังเกตและชอบจดบันทึกเก็บไว้เสมอเพื่อกันลืม
15. ท่านจะถือมือหรือไม้แบดมินตันด้วยมือซ้ายหรือถนัดซ้ายใช้หรือไม่

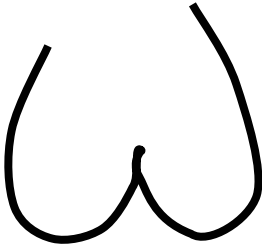
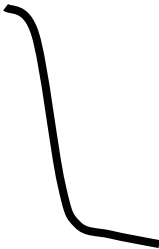

ขอบคุณในความร่วมมือ

สมชาติ กิจยรรยง

แบบฝึกหัดความคิดในการสร้างสรรค์

คิดริเริ่ม

ชื่อจิตรกรเอก.....

ภาพที่ 1 ให้ชื่อว่า	ภาพที่ 2 ให้ชื่อว่า
	
ภาพที่ 3 ให้ชื่อว่า	ภาพที่ 4 ให้ชื่อว่า
	

แบบฝึกหัดคำพูดในทางสร้างสรรค์

แบบฝึกหัดมองโลกมากกว่า 2 มิติ

คำพูดในเชิงลบ	รายการข้อความ	คำพูดในเชิงบวก (สร้างสรรค์)
<hr/>	1. มีรถขับปาดหน้า	<hr/>
<hr/>	2. นัดเพื่อนไว้แล้วยังไม่มา	<hr/>
<hr/>	3. หัวหน้าจู้จี้ (ละเอียด)	<hr/>
<hr/>	4. ขับรถผิดเส้นทาง	<hr/>
<hr/>	5. มีเพื่อนเป็นคนร่ำรวย	<hr/>
<hr/>	6. สูญเสียคนรัก	<hr/>
<hr/>	7. ตื่นแต่เข้ามาทำงานทุกวัน	<hr/>
<hr/>	8. ต้องทนทำงานอยู่กับคนที่ไม่ชอบชู้หน้า	<hr/>
<hr/>	9. ภาระค่าใช้จ่ายมาก	<hr/>
<hr/>	10. ถูกนิพนทาว่าร้าย	<hr/>
<hr/>	11. เพื่อยืมเงินแล้วยังไม่ใช้คืน	<hr/>
<hr/>	12. ซื้อสินค้าแบบเดียวกันแล้ว ว่าราคาแพงกว่าเพื่อน	<hr/>

แบบฝึกการสื่อความหมาย

น้ำคำ (คำพูดปกติ)	น้ำม่นต์ (คำพูดจงใจ)	น้ำกรด (คำพูดแสดงหุ)
1. คำที่ใช้กับหัวหน้า (ผู้มีอาวุโสกว่า)		
1.1 พี่ผมขอปรึกษางานหน่อยครับ	.1 คุณพี่ครับผมขอรบกวนเวลา	1.1 พี่ถามอะไรหน่อยซี
1.2 พี่พอมีเวลาว่างหรือเปล่าครับ	ปรึกษางานหน่อยครับ	1.2 _____
1.3 ช่วยเซ็นใบเบิกของหน่อยซี	1.2 _____	1.3 _____

	1.3 _____	

2. คำที่ใช้กับเพื่อนร่วมงาน		
2.1 สบายดีหรือ	2.1 _____	2.1 _____
2.2 ทำไมไม่เห็นหลายวัน	2.2 _____	2.2 _____
2.3 ดูหน้าตาเธอเหมือนไม่สบาย	2.3 _____	2.3 _____
3. คำที่ใช้กับลูกน้อง (ผู้ที่ออนอาวุโสกว่า)		
3.1 สมศักดิ์เขียนแบบให้ด้้วย	3.1 _____	3.1 _____
3.2 งานไปถึงไหนแล้ว	3.2 _____	3.2 _____
3.3 เอาเอกสารให้หน่อยสิสมปอง	3.3 _____	3.3 _____
4. คำที่ใช้กับครอบครัว		
4.1 วันนี้มีอะไรกินคุณ	4.1 _____	4.1 _____
4.2 ทำการบ้านหรือยังลูก	4.2 _____	4.2 _____
4.3 _____	4.3 _____	4.3 _____
5. คำที่ใช้กับบุคคลทั่วไป		
5.1 ไปที่ไหนมา	5.1 _____	5.1 _____
5.2 พี่แฮปปี้แลนค์ไปทางไหน	5.2 _____	5.2 _____
5.3 นังรดเมล์สายอะไรไปสถานีขนส่งสาย เหนือพี่	5.3 _____	5.3 _____

แบบสอบถาม

จงแก้ไขปรับปรุงคำพูดเสียใหม่ให้ฟังสบายหู ดูสบายตา และพาสบายใจ

ลำดับ	หลายคนที่มักพูดแบบนี้	ควรจะใช้วิธีนี้จะดีกว่า
1.	“เธอ ๆ หรือ คุณ ๆ”	
2.	เอา “ไอนั้น” ให้น้อยซี	
3.	“ไอนั้น” นะเสร็จหรือยัง ?	
4.	“งาน, เรื่องที่ฝากไว้” ไปถึงไหนแล้ว ?	
5.	“ทำตามแบบที่เคยทำให้ดูแหละ”	
6.	“เห็นไหมที่กำลังทำอะไรอยู่” ?	
7.	“รู้ไหมว่าฉันกำลังยุ่ง” ?	
8.	“เคยบอกไปทีไหนแล้ว”	
9.	“สิ่งเหมือนสิ่งน้ำมัน”	
10.	“บอกแล้วไงว่า อยู่ในตู้มีตาหรือเปล่า”	
11.	“รู้แล้วไม่ได้ถาม”	
12.	“ดูอารมณ์ก่อน”	